

Sygn. akt **III AUa 2237/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Goss-Kokot (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Cierpiał

del. SSO Roman Walewski

Protokolant: st. sekr. sądowy Krystyna Kałużna

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2017 r. w Poznaniu

sprawy (...) **Sp. z o.o. w Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

przy udziale zainteresowanego M. P.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 7 lipca 2016 r. sygn. akt IV U 132/16

1. oddała apelację;
2. zasądza od pozwanego na rzecz odwołującej Spółki kwotę 900 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

del. SSO Roman Walewski		SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Jolanta Cierpiał
-------------------------	--	-----------------------	----------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19.10.2015r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że wypłacony zainteresowanemu M. P. przychód nazwany przez płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z. „zwrotem kosztów podróży służbowej” w miesiącach i wysokości szczegółowo wskazanych w zaskarżonej decyzji stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Odwołanie od tej decyzji złożył płatnik składek, zarzucając jej:

1. naruszenie art. 7 i 77 k.p.a. poprzez uchybienia co do postępowania dowodowego, w szczególności poprzez nieprawidłowe ustalenia co do miejsca pracy pracowników płatnika składek, incydentalności wyjazdów służbowych

i skonkretyzowania zadań w ramach podróży służbowych wywołane wybiórczą i intencyjną oceną materiału dowodowego oraz częściowym pominięciem tego materiału;

2. naruszenie § 2 ust. 1 pkt 15 i § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz art. 21 ust. 1 pkt 16 lit. a ustawy z dnia 26.07.1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych poprzez błędne ich niezastosowanie w wyniku błędnego przyjęcia, iż podróże odbywane przez pracowników płatnika składek nie stanowią podróży służbowych w rozumieniu art. 77 k.p. i konsekwentnie naruszenie art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27.08.2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, art. 104 ust. 1 pkt 1a i ust. 3, art. 104a i art. 104b ust. 2 oraz art. 107 stawy z dnia 20.04.2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz art. 9a, 9b, art. 29 ust. 1 i art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 13.07.2006r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy i wliczenie wartości świadczeń z tytułu podróży służbowych do wymiaru podstawy składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz na FGŚP i FP;

3. naruszenie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26.07.1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, iż koszty zakupu usług hotelowych przez pracodawcę stanowią przychód pracownika, a w konsekwencji błędne zastosowanie art. 18 ust. 1

i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27.08.2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

art. 104 ust. 1 pkt 1a i ust. 3, art. 104a i art. 104b ust. 2 oraz art. 107 ustawy z dnia 20.04.2004r.

o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz art. 9a, 9b, art. 29 ust. 1 i art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 13.07.2006r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy i wliczenie wartości zakupywanych usług hotelowych do wymiaru podstawy składek ubezpieczenia emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz na FGŚP i FP.

Płatnik składek wniósł o zmianę decyzji w całości poprzez uznanie, iż koszty zakupu usług hotelowych nie stanowią przychodu, a przychód uzyskiwany z tytułu podróży służbowych nie stanowi podstawy wymiaru składek ubezpieczenia emerytalnego, rentowych i wypadkowego, ewentualnie uchylenie decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania celem uzupełnienia materiału dowodowego i ponownego rozstrzygnięcia w świetle efektów prawidłowo zgromadzonego materiału dowodowego.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 7 lipca 2016r., w sprawie IV U 132/16:

I. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż wypłacone M. P. kwoty tytułem zwrotu kosztów podróży służbowej w miesiącach i wysokościach szczegółowo wskazanych w zaskarżonej decyzji nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w Z.,

II. zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującego (...) Sp. z o.o. w Z. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek – (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z., zarejestrowana od 20.09.2001r., wykonuje działalność gospodarczą, której przedmiotem są: roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, roboty związane z budową linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych, wykonywanie instalacji elektrycznych, sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego, pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach, kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek, wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi, naprawa i konserwacja urządzeń elektronicznych, optycznych i elektrycznych, instalowanie maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia.

Siedziba Spółki znajduje się przy ul. (...) w Z..

Siedziba Oddziału, działającego pod firmą (...) Sp. z o.o. Oddział – Zakład (...) znajduje się przy ul. (...) w W..

Obszarem działalności płatnika jest teren Polski. Płatnik wykonuje usługi, do których należą prace konserwacyjne, serwis, naprawa, montaż i przegląd instalacji niskoprądowych oraz urządzeń kontrolno-pomiarowych zawierających źródła promieniowania jonizującego.

Zainteresowany M. P. zatrudniony został u płatnika składek (wcześniej (...) w Z.) w pełnym wymiarze czasu pracy od 04.02.2008r. – stanowisko konserwator systemów alarmowych w Oddziale Spółki w W..

Zainteresowany w ramach zatrudnienia u płatnika odbył podróże w dniach, 10.01.2014r., 14.01.2014r., 16.01.2014r., 17.01.2014r., 20.01.2014r., 22.01.2014r., 23.01.2014r., 29.01.2014r., 31.01.2014r., 04.02.2014r., 05.02.2014r., 10.02.2014r., 13.02.2014r., 14.02.2014r., 24.02.2014r., 05-06.03.2014r., 12-13.03.2014r., 14.03.2014r., 25.03.2014r., 26.03.2014r., 27.03.2014r., 01.04.2014r., 03.04.2014r., 04.04.2014r., 07-08.04.2014r., 11.04.2014r., 17.04.2014r., 23-24.04.2014r., 05.05.2014r., 07.05.2014r., 08.05.2014r., 12.05.2014r., 14.03.2014r., 17.05.2014r., 19.05.2014r., 21.05.2014r., 28-29.05.2014r., 02.06.2014r., 11-12.06.2014r., 17.06.2014r., 18.06.2014r., 23.06.2014r., 01.07.2014r., 02.07.2014r., 15.07.2014r., 29.07.2014r., 12.08.2014r., 20.08.2014r., 21.08.2014r., 26.08.2014r., 22-23.09.2014r., 24.09.2014r., 29.09.2014r., 03.10.2014r., 09.10.2014r., 13.10.2014r., 17.10.2014r., 24.10.2014r., 05.11.2014r., 06.11.1014r., 17-19.11.2014r., 24-27.11.2014r., 9.12.2014r., 10-11.12.2014r., 12.12.2014r., 17.12.2014r., 22.12.2014r., 29.12.2014r., 30.12.2014r., 09.01.2015r., 14.01.2015r., 16.01.2015r., 13.02.2015r., 18.02.2015r., 19.02.2015r., 04.03.2015r., 05.03.3015r., 11.03.2015r., 13.03.215r., 18-19.03.2015r. 23.03.2015r., 24.03.2015r., 31.03.2015r., 08.04.2015r., 23.04.2015r., 27.04.2015r., 22.05.2015r., 28.05.2015r.

Podróże odbywały się do M., P., K., D., B., K., N., T., P., G., W..

Jako cel podróży oznaczano serwis.

Na ww. podróże wystawiane były polecenia wyjazdu służbowego. Rozliczenia wykonywane były na podstawie rachunków kosztów podróży.

W siedzibie Spółki przy ul. (...) w Z. znajdują się stanowiska pracy pracowników Spółki, a także pomieszczenia przeznaczone do przechowywania urządzeń niezbędnych do wykonywania zadań przez płatnika. Została ona wybudowana z myślą o projektowaniu i montażu urządzeń zawierających izotopy promieniotwórcze, posiada systemy wentylacji i niezbędne parametry dotyczące magazynu izotopów promieniotwórczych.

Urządzenia te zawierają zamknięte źródło promieniowania jonizującego. Praca przy ich pomocy może odbywać się wyłącznie w pomieszczeniach spełniających ściśle wymagania bezpieczeństwa i techniczne.

W siedzibie Oddziału Spółki w W. znajdują się pomieszczenia biurowe, magazyn izotopów promieniotwórczych, a także pomieszczenia techniczne, spełniające warunki wymagane ustawą do wykonywania napraw bieżących i serwisowych przez serwisantów. W ramach oddziału prowadzony jest serwis naprawczy urządzeń pomiarowych i serwis instalacji przeciwpożarowych, których urządzenia kontrolne zawierają izotopy promieniotwórcze.

Rejon wykonywania prac przez płatnika określają umowy zawarte z kontrahentami.

Spółka ma zawarte umowy serwisowe, które zobowiązują ją, bez względu na wystąpienie awarii, do wizyty serwisowej raz na kwartał. To kontrahent decyduje, kiedy ma się odbyć kontrola, ponieważ zależy to od jego procesów technologicznych. Serwis awaryjny we wszystkich firmach wykonywany jest na wezwanie.

Większość działań w ramach swojej działalności Spółka wykonuje na terenie siedziby. U klienta wykonywane są określone prace.

Do zakresu obowiązków zainteresowanych należą naprawa i konserwacja urządzeń i instalacji, ale też sporządzanie protokołów technicznych z przeglądów i napraw. Zainteresowany M. P. wykonuje osobiście obowiązki polegające na konserwacji systemów alarmowych, naprawy, serwis. Większość swoich prac zainteresowani wykonują w siedzibie Spółki lub Oddziału, tam, gdzie znajdują się ich stanowiska pracy.

Wyjazdy zainteresowanych odbywają się w razie konieczności. Potrzeba wyjazdu zachodzi, gdy u klienta wystąpi awaria albo zachodzi potrzeba serwisu. Oprócz stałych przeglądów, wyjazdy odbywają się nieregularnie i nie można przewidzieć, kiedy nastąpią.

W razie wykonywania prac u kontrahenta, wymagane jest np. zdemontowanie urządzenia i przeładowanie go z uwagi na zużycie lub też samo przechowanie na czas wyłączenia linii, co odbywa się w siedzibie Spółki, gdzie znajdują się przystosowane do tego pomieszczenia. Zakres prac zależy od charakteru obiektu i instalacji.

O tym, czy czynność można wykonać w siedzibie, czy nie, decyduje specyfika uszkodzenia. Niektóre urządzenia wymagają demontażu i przetransportowania urządzeń do magazynów izotopów promieniotwórczych, diagnozy, ewentualnie wysłania do producenta. W siedzibie też wykonywane są naprawy. Wiele czynności można wykonać tylko na terenie siedziby z uwagi na izotopy promieniotwórcze, które wymagają specyficznych zabezpieczeń, których nie ma u klienta.

Pracownicy Spółki muszą posiadać stosowne zezwolenia, uprawnienia, certyfikaty i zaświadczenia energetyczne, z uwagi na które mogą pojechać do klienta, zdemontować urządzenie, bezpiecznie przetransportować je do siedziby i dokonać naprawy w przystosowanych pomieszczeniach. Interwencje poza siedzibą wymagają dwuosobowej załogi.

Delegacje i świadczenia z tytułu podróży służbowej zainteresowani otrzymywali tylko za wyjazdy poza miejscowość siedziby płatnika. Rozliczało się delegacje tylko wtedy, gdy czas wyjazdu przekraczał 8 godzin.

Płatnik składek w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanego nie uwzględnił przychodu nazwanego przez płatnika składek „zwrotem kosztów podróży służbowej”.

Na podstawie powyżej przedstawionego stanu faktycznego, Sąd I instancji wydał powyższy wyrok.

Zgodnie z treścią art. 18 ust. 1 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 121 z późn. zm.; dalej jako: ustawa systemowa) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracowników stanowi przychód w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Zgodnie natomiast z art. 12 ustawy z dnia 26.07.1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. 2012r., poz. 361 z późn. zm.) przychodem są wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężna świadczeń w naturze, bądź ekwiwalenty w szczególności: wynagrodzenie zasadnicze, za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników nie stanowią natomiast przychody wskazane w § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 2236), do których należą m.in. diety i inne należności z tytułu podróży służbowej pracownika – do wysokości określonej w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju (§ 2 ust. 1 pkt 15).

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem, że jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust. 11 - dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca (ust.2) oraz, że za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy (ust. 2a).

Zadaniem Sądu I instancji było rozstrzygnięcie, czy wykonywanie przez zainteresowanego pracy w spornym okresie w ramach wyjazdów do klientów płatnika poza terenem siedziby stanowiło podróż służbową.

Zagadnienie podróży służbowej uregulowane jest w art. 77⁵ § 1 k.p. Według tego przepisu pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową.

Z art. 77⁵ § 1 k.p. wynika wprost, że podróż służbowa, która jest swoistą konstrukcją prawa pracy, ma charakter incydentalny. Zadanie musi być skonkretyzowane i nie może mieć charakteru generalnego. Wykonywanie pracy (zadań) w różnych miejscowościach, gdy przedmiotem zobowiązania pracownika jest stałe wykonywanie pracy (zadań) w innej miejscowości, może więc stanowić podróż służbową. Wykonywaniem zadania służbowego w rozumieniu art. 77⁵ § 1 k.p. jest wykonywanie pracy o charakterze incydentalnym.

W świetle art. 77⁵ § 1 k.p. istotą podróży służbowej jest wykonywanie zadań w miejscu, które nie jest stałym miejscem pracy zatrudnionego. W przepisie tym wskazano na wykonywanie zadań służbowych poza siedzibą pracodawcy, gdyż zwykle jest to też stałe miejsce pracy pracowników. Ponieważ nie zawsze miejsce pracy pokrywa się z siedzibą, to w art. 77⁵ § 1 k.p. przewidziano jako podróż służbową również pracę poza stałym miejscem wykonywania pracy. Dlatego to nie siedziba, a stałe miejsce wykonywania pracy jest tu miarodajne.

Podkreślono, że zainteresowany wykonywał w ramach spornych wyjazdów skonkretyzowane zadania służbowe (na polecenie pracodawcy) poza stałym miejscem pracy (będącym zarazem siedzibą pracodawcy), a częstotliwość wyjazdów wskazuje na ich incydentalny charakter.

W ocenie Sądu Okręgowego z całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że charakter spornych podróży, odbywanych przez zainteresowanego, zdeterminowany był przez specyfikę działalności płatnika. Płatnik mianowicie świadczy usługi m.in. w zakresie naprawy i konserwacji urządzeń zawierających izotopy promieniotwórcze.

Siedziba Spółki i siedziba Oddziału Spółki to miejsca, w których oprócz pomieszczeń biurowych znajdują się pomieszczenia przeznaczone do przechowywania urządzeń zawierających izotopy promieniotwórcze. Urządzenia, którymi zajmuje się płatnik, mogą być naprawiane wyłącznie w tych przystosowanych pomieszczeniach.

Podróże odbywały się na polecenia wyjazdu służbowego. Każdorazowo sprecyzowany był cel podróży – serwis. Częstotliwość podróży wynikała z jednej strony z obowiązujących umów, w ramach których odbywały się wizyty serwisowe raz na kwartał, z drugiej – z bieżącej potrzeby naprawy awarii. Terminy nagłych napraw były niemożliwe do przewidzenia, natomiast o dacie kontroli serwisowej decydowali kontrahenci. Podróże zainteresowanego M. P. odbywały się więc incydentalnie, nieregularnie, nie były możliwe do ścisłego przewidzenia, były to czynności wykonywane poza stałym miejscem pracy w razie potrzeby.

Większość czynności wykonywano w siedzibie Spółki lub Oddziału. Nawet w przypadku awarii sprzętu u klienta zachodziła potrzeba demontażu i wykonania naprawy w specjalnie przystosowanych pomieszczeniach.

Sąd I instancji podkreślił, że zainteresowany M. P. odbył 89 podróży w spornym okresie, których charakter kwestionowany jest przez organ rentowy; w podróżach tych spędził łącznie 102 dni w okresie 15 miesięcy objętych kontrolą; najdłuższe wyjazdy trwały 4 dni. W ocenie tego Sadu już więc sama liczba wyjazdów i stosunek czasu spędzonego w podróży do czasu pracy wykonywanej w stałym miejscu pracy potwierdzają, że zadania te były odstępstwem od normalnego toku pracy zainteresowanego.

Sąd Okręgowy podkreślił, że nie można zaliczyć zainteresowanego do kategorii pracowników mobilnych ze względu na sposób wykonywania przez niego pracy. Miejsce świadczenia pracy pracownika mobilnego oznaczające pewien obszar jego aktywności zawodowej musi odzwierciedlać prawdziwy (a nie fikcyjny) stan rzeczy. Ma to być więc obszar, na którym pracownicy mobilni będą na stałe zobowiązani do przemieszczania się. Do pracowników mobilnych należy zaliczyć np. przedstawicieli handlowych, którzy permanentnie się przemieszczają (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 09.12.2011r., sygn. akt II PZP 3/11). Częstotliwość podróży odbywanych przez zainteresowanego, sporadyczność i nieregularność ich występowania przeczą temu, by uznać, że przemieszczanie się jest należy do istoty pracy zainteresowanego. Charakter wykonywanych przez nich obowiązków oraz cechy urzędzeń, jakimi zajmuje się płatnik, prowadzą do wniosku, że ze względu na konieczność zapewnienia odpowiednich warunków przy naprawach i konserwacjach, to siedziba płatnika i Oddziału były centrum aktywności pracowniczej zainteresowanych, a nie obszar geograficzny po którym przemieszczali się, odbywając sporne wyjazdy do klientów.

W konsekwencji sporne podróże, jako podróże incydentalne, nieregularne, odbywane na polecenie pracodawcy, poza stałe miejsce pracy, w celu wykonania konkretnych prac – zostały uznane przez Sąd Okręgowy za podróże służbowe w rozumieniu powołanych wyżej przepisów.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w niniejszej sprawie nie może badać prawidłowości decyzji organu rentowego w świetle przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, ponieważ w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych Sąd zajmuje się naruszeniem prawa materialnego, a czyni to stosując przepisy k.p.c. Jeśli chodzi o uchybienia organu rentowego w zakresie postępowania administracyjnego, to są one istotne jedynie wtedy, gdy z powodu wad zaskarżona decyzja nie stanowi aktu administracyjnego. Tu nie ma miejsca taka sytuacja, ponieważ decyzja posiada wszelkie elementy tego aktu administracyjnego wymienione w art. 107 § 1 k.p.a.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzeczono jak w punkcie I sentencji.

O kosztach zastępstwa procesowego (pkt II) orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 490 ze zm.).

Apelację od powyższego wyroku, w całości, wniósł pozwany, zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 77⁵ § 1 k.p. w zw. z § 2 ust. 1 pkt 15 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.) poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że wypłacone zainteresowanemu kwoty tytułem zwrotu kosztów podróży służbowej w miesiącach i wysokościach wskazanych w zaskarżonej decyzji nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) sp. z o.o. w Z.,
2. naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu, że specyfika i incydentalny charakter prac wykonywanych przez zainteresowanego poza stałym miejscem pracy pozwala na zakwalifikowanie ich jako podróży służbowych, podczas gdy przedmiotem obowiązków pracowniczych zainteresowanego było stałe wykonywanie prac na rzecz kontrahentów w różnych miejscowościach.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania,
2. zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie
3. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji,
4. zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację odwołujący płatnik składek (...) Sp. z o.o. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów sądowych według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I Instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie, czy wypłacony zainteresowanemu M. P. przychód nazwany przez płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z. „zwrotem kosztów podróży służbowej” w miesiącach i wysokości szczegółowo wskazanych w zaskarżonej decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu naruszenia art. 233 § 2 k.p.c., Sąd Apelacyjny uznał, że nie jest on zasadny. Wykazanie, że Sąd I instancji naruszył art. 233 § 1 k.p.c., co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, nie może być ograniczone do odmiennej interpretacji dowodów zebranych w sprawie, przy jednoczesnym zaniechaniu wykazania, iż ocena przyjęta za podstawę rozstrzygnięcia przekracza granicę swobodnej oceny dowodów, którą wyznaczają czynniki logiczny i ustawowy, zasady doświadczenia życiowego, aktualny stan wiedzy, stan świadomości prawnej i dominujących poglądów na sądowe stosowanie prawa. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona.

Uwzględniając powyższe Sąd Apelacyjny uznał, że chybiony jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Przede wszystkim zarzut ten, sprecyzowany w apelacji, w istocie nie odnosił się do oceny konkretnych dowodów, a apelujący nie wskazał jakie dowody zostały jego zdaniem błędnie ocenione przez Sąd I instancji. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może zaś sprowadzać się do przeciwstawienia ustaleniom poczynionym przez Sąd Okręgowy – własnych ustaleń dokonanych przez apelującego na podstawie wybranych przez niego dowodów.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji przeprowadził zatem postępowanie dowodowe w sposób staranny, nieuchybiający zasadzie swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd I instancji dokonał ustalenia

wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia w sprawie i Sąd Apelacyjny podstawę faktyczną wyroku w pełni aprobuje.

Chybione były także zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego art. 77⁵ § 1 k.p.

w zw. z § 2 ust. 1 pkt 15 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.) poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że wypłacone zainteresowanemu sporne kwoty tytułem zwrotu kosztów podróży służbowych, nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 18 ust. 1 z dnia 13 października 1998r. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt. 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12. Przychodem są przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy.

Szczegółowe zasady ustalania podstawy wymiaru składek, z uwzględnieniem wyłączenia z podstawy wymiaru składek niektórych rodzajów przychodów określa Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z dnia 29 grudnia 1998r.). W § 2 ust. 1 pkt. 15 cyt. rozporządzenia wskazano, że podstawy wymiaru składek nie stanowią diety i inne należności z tytułu podróży służbowej pracownika - do wysokości określonej w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju, z zastrzeżeniem pkt. 17.

Przepis art. 77⁵ § 1 k.p. zawiera definicję podróży służbowej, zgodnie z którą podróżą służbową jest każde udanie się pracownika na polecenie pracodawcy poza miejscowość, w której znajduje się siedziba pracodawcy lub poza stałe miejsce pracy w celu wykonania zadania służbowego.

Zagadnienie pojęcia podróży służbowej, z uwagi na rozbieżności interpretacyjne w judykaturze, było wielokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. Aktualnie przeważa wykładnia przyjęta w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 19 listopada 2008 roku, w sprawie II PZP 11/08, w której podkreślono, że podróż służbowa nie jest tym samym co wykonywanie pracy. Polecone pracownikowi do wykonania w podróży służbowej zadanie służbowe różni się od pracy „określonego rodzaju”, do wykonywania której pracownik zobowiązuje się w stosunku pracy (art. 22 § 1 k.p.). Przepis art. 77⁵ § 1 k.p. wskazuje na incydentalny, tymczasowy i krótkotrwały charakter podróży służbowej. Istotnym elementem oceny w sprawie jest zatem to, czy pracownik ma do wykonania polecone zadanie w podróży służbowej (art. 77⁵ § 1 k.p.), która to w kompleksie jego obowiązków stanowi zjawisko nietypowe, okazjonalne, czy też wykonuje pracę przez dłuższy czas w innym miejscu (nawet za granicą), niż zapisane w umowie o pracę lub innym dokumencie (wyroki Sądu Najwyższego: z 22 lutego 2008 roku, w sprawie I PK 208/07, z 3 grudnia 2009 roku, w sprawie II PK 138/09, z 4 marca 2009 roku, w sprawie II PK 210/08). Zakres wyrażenia „miejsce wykonywania pracy” (art. 29 § 1 pkt 2 k.p.) jest szerszy niż zakres pojęciowy nazwy „stałe miejsce pracy” (art. 77⁵ § 1 k.p.), czyli miejsca, w którym pracownik przez dłuższy czas systematycznie świadczy pracę. Spełnienie wymagania przewidzianego w art. 29 § 1 pkt. 2 k.p. może polegać na wskazaniu „stałego miejsca pracy”, na wskazaniu obok stałego miejsca pracy także niestałego miejsca (miejsc) pracy albo na wskazaniu niestałych

(zmiennych) miejsc pracy, byle w sposób dostatecznie określony (wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2008 roku, w sprawie I PK 230/07).

Uwzględniając powyższe - Sąd Apelacyjny podzielił ustalenie Sądu I instancji, że zainteresowany M. P. w spornych okresach odbywał podróże służbowe. Z całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że charakter spornych podróży, odbywanych przez zainteresowanego, zdeterminowany był przez specyfikę działalności płatnika. Płatnik świadczy bowiem usługi m.in. w zakresie naprawy i konserwacji urządzeń zawierających izotopy promieniotwórcze. W siedzibie Spółki i siedzibie Oddziału Spółki oprócz pomieszczeń biurowych znajdują się także pomieszczenia przeznaczone do przechowywania urządzeń zawierających izotopy promieniotwórcze, zaś urządzenia, którymi zajmował się płatnik, mogły być naprawiane wyłącznie w tych przystosowanych pomieszczeniach.

Podkreślić należy, że podróże zainteresowanego miały charakter incydentalny. Wskazane z umowie z zainteresowanym obowiązki były w zdecydowanej większości wypełniane w siedzibie spółki, gdzie zainteresowany ma swoje stanowisko pracy. Podróże odbywały się na polecenia wyjazdu służbowego i każdorazowo sprecyzowany był cel podróży zainteresowanego M. P. – konserwacja systemów alarmowych, montaż, naprawa, serwis. Charakter wykonywanych przez zainteresowanego obowiązków oraz cechy urządzeń, jakimi zajmuje się płatnik, prowadzą do wniosku, że ze względu na konieczność zapewnienia odpowiednich warunków przy naprawach i konserwacjach, to siedziba płatnika i Oddziału były centrum aktywności pracowniczej zainteresowanego, a nie obszar geograficzny po którym przemieszczał się, odbywając sporne wyjazdy do klientów. Ponadto rzeczywista ilość podróży służbowych była związana z tym, iż prace przy systemach pomiarowych czy alarmowych opartych na izotopach radioaktywnych muszą być wykonywane w zespołach dwuosobowych. Tym samym podwajało to ilość podróży służbowych. Część podróży służbowych przebiegała tak, iż wykonywano podróż do klienta celem demontażu urządzenia, a kolejną podróż w celu ponownego montażu, co było związane z zmagazynowaniem w magazynie izotopów. Sama więc liczba wyjazdów oraz stosunek czasu spędzonego w podróży do czasu pracy wykonywanej w stałym miejscu pracy potwierdzają, że zadania te były odstępstwem od normalnego toku pracy zainteresowanego.

Podróże zainteresowanego były zatem nieregularne, incydentalne w stosunku do obowiązków wykonywanych przez zainteresowanego w siedzibie odwołującej, odbywane na polecenie pracodawcy, poza stałe miejsce pracy, w celu wykonania konkretnych prac. W tym stanie rzeczy uznać je należało za podróże służbowe w rozumieniu powołanych wyżej przepisów.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny uznając zarzuty apelującego za bezzasadne, oddalił jego apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik procesu - na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015r., poz. 1804 ze zm.) zasądając od pozwanego – jako strony przegrywającej na rzecz odwołującej spółki kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

del. SSO Roman Walewski	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Jolanta Cierpiał
-------------------------	-----------------------	----------------------